

Füles vöcsök (*Podiceps auritus*) megfigyelése a Dunán — A füles vöcsök Magyarország ritkán előforduló madárfajai közé tartozik. A rendelkezésre álló előfordulási adatok többsége nagyobb állóvizekről származik.

1978. XII. 10-én *Gombos Zoltán* és *Hraskó Gábor* társaságában a Dunán Surányi-telepnél magányosan úszó, téli ruházatú füles vöcsököt figyeltünk meg. *Muray* (Madártani Tájékoztató, 1980. jan – márc.) 1979. II. 14-én begyűjtötte e faj egy példányát Káposztásmegyernél. A faj ritkasága, valamint a két észlelés közötti csekély időkülönbség és távolság alapján feltehető, hogy ugyanarról az egyedről van szó. Ez pedig arra utalna, hogy e faj nemcsak átvonul a Dunán, hanem egyes példányok számára telelési végállomás is e folyó.

1982. I. 16-án az Esztergom és Szob közötti folyószakaszon a Szent Mária-sziget felső csúcsa közelében a faj egy újabb téli ruhás példányát figyeltük meg. A madár az árral egy ideig lejjebb sodródott, majd szárnyra kapott, és a folyón följebb repült.

1985. II. 24-én *Bankovics A.* Dunaalmásnál figyelt meg 1 téli ruhás példányt.

1985. III. 23-án Sződligettel szemben a Dunán két füles vöcsököt figyeltünk meg egy kősarkantyúról. A madarak rendszeresen víz alá buktak, miközben egyre közelebb kerültek megfigyelési helyünkhöz, míg végül 30-szoros távcsövünkkel a szemük vörös irisét is ki tudtuk venni. Az egyik példány már kezdett átszíneződni.

Az ismertetett négy megfigyelés további bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy a füles vöcsök — ha szórványosan is — vonuláskor, ill. teleléskor felkeresi a Dunát.

Magyar Gábor – Waliczky Zoltán

Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*) adatok a szegedi Fehér-tóról — 1974. december 5-én 6 pld. (*Stuhl László*); 1976. november 7-én 11 pld. (*Benta Béla – Tajti László*); 1976. november 10-én 1 pld. (*Benei Béla – Tajti László*); 1976. november 28-án 2 pld. (*Tajti László – Széll Antal*); 1977. október 23-án 1 pld. (*Benei Béla – Tajti László*); 1978. január 15-én 5 pld. (*Benei Béla – Stuhl László*); 1980. december 7-én 2 pld. (*Széll Antal – Krnács György – Vidács Attila*); 1981. november 1-én 1 pld. (*Széll Antal*).

Széll Antal

Csörgő réce (*Anas crecca*) fészkelése a Hortobágyon – 1984. július 31-én a Püspökladány határában levő Ágota-pusztán (HNP) csörgő réce költését észleltem.

A védett puszta középső részén húzódó Kerülő-ér mocsár a nyár folyamán állandó vízutánpótlást kapott a mesterségesen árasztott libanevelő tavakból. A vízben dúsan nőtt a két harmatkása-faj (*Glyceria maxima*, *G. fluitans*), valamint a békalencsék (*Lemna* sp.)

A mocsáron átgázolva egy csörgőréce tojót rebbentettem fel, amely azonban nem menekült, hanem körülöttem keringett, néha pedig sebesülést imitálva a vízbe zuhant. Öt pelyhes fiókáját a harmatkásatövek között láttam elúszni. Az anyamadár a száraz terepen, a dűlőúton is követett, gyalogolva és fel-felrepülve igyekezett elcsalogatni, sőt, olykor még szinte támadóan nekem is fordult, míg kb. 200 m-re el nem távolodtam a mocsártól. Ekkor visszarepült a fiókákhoz.

A Hortobágyon többször is felmerült már a csörgő réce esetleges költésének gyanúja, de megtalálni nem sikerült. 1978. jan. 10-én a Pentezug-pusztá Poltúrás-fenek nevű mocsaránál figyeltem meg örökdő gácsért és bujkáló tojót, de fészekeljét nem leltük meg.

Az ágotai Kerülő-érben most megtalált, pelyhes fiókákat féltő tojó a faj biztos fészkelésének tekinthető. Igen furcsa viszont a rendkívül késői időpont (július vége).

Dr. Kovács Gábor

A daru (*Grus grus*) különös repülésmódja – Közismert, hogy a darvak repülés közben hátranyújtva tartják lábukat. Ez a megállapítás azonban csak optimális időjárási viszonyok mellett érvényes. Erős hidegben ($-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ körül) lábukat nem hátranyújtva, hanem hasuk alá húzva, előrehajlított állapotban tartják; úgy látszik, ezzel is próbálják csökkenteni testük hőveszteségét. Ezt a jelenséget áttelelő darvaknál figyeltük meg 1983. II. 23-án a Kardoskúti Fehértavon. *id. Farkas István* természetvédelmi őrrrel. A tóra behúzó csapatok egyedei a rekordhideget jelentő $-16\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os éjszakai minimumot követő napon 60–70%-ban behúzott lábbal repültek. A darvak látványa ezáltal óriási vadludakra emlékeztetett. Ezen a télen (1982/83) a mintegy 3000 áttelelő daruból 2000 a februári hidegperiódusban is kitartott a Kardoskúti Rezervátumban.

Dr. Bankovics Attila

Újabb pártásdaru (*Anthropoides virgo*) előfordulása Magyarországon – 1984. szeptember 8-án alacsonyan húzó, magányos pártás darvat figyeltem meg Rakamaz közelében, a Tisza holtága felett. A rakamazi adat e faj kilencedik előfordulását igazolja Magyarországon. Elgondolkoztató, hogy amíg az első két gyűjtött példány 1858–1901 időközéből származik, az utóbbi huszonöt év szolgáltatta, két alkalommal csapatosan is a további észleléseket.

Dr. Sterbetz István

Szerecsensirály (*Larus melanocephalus*) fészkelése a Hortobágyon – A szerecsensirály (*Larus melanocephalus* Temm.) nem számít gyakori vendégnek a Hortobágyon. Vonulás, kóborlás során is csak igen ritkán kerül szem elé. Legutóbb 1976. máj. 5-én *Fintha* (in verb.) látott 5 példányt Balmazújváros mellett.

1984-ben Hortobágy két, egymástól távol (20 km) eső mocsarában sikerült költését észlelnünk.

1. **Fekete-rét.** A négyéves munkával rekonstruált és 1982 nyarán vízzel feltöltött mocsár vezérárka mentén a kotrásból származó, elterített és elegyengedett földtömegek több kopár szigetet képeztek, amelyeken már 1983-ban is volt dankasirálytelep. 1984-ben több szigetet is birtokba vettek a dankasirályok, amelyek közül éppen a legkisebbiken telepedett meg a szerecsensirály is, kb. 60 pár dankasirály és egy pár küszvágó csér társaságában. Ezt a szigetet pionír gyomnövénytársulások terjedő foltjai tarkítják.

A sirályfészkek főleg kamilla (*Matricaria chamilla*), ebszékfű (*Matricaria inodora*), felemás zsázsa (*Lepidium perforatum*) állományában épültek. Legtöbb fészekanyagot a szerecsensirály fészke tartalmazott; főleg nád, száraz káka, hídőr kórói és tollak voltak benne.

Jún. 10.: 1 példány szállt a telep fölé.

Jún. 15.: előkerült a fészek 3 tojással.

Jún. 20.: mindkét öreg madár megfigyelése a telepen.

Jún. 21.: két fióka, egy záptojás. Az öregek egy távolabbi szigetre vezetik el a fiókákat.

Későbbi kóborlásai során a szerecsensirály a Kunmadarasi-pusztá északi részén, a Darvas-szigeten is megjelent (júl. 5-én 1 adult példány).

2. **Angyalháza.** A pusztá délnyugati részén található Nagyág-ér mocsár-rétet május első napjaiban elárasztották. Kb. 400 párból álló dankasirálytelep alakult ki, amelyen szintén költött egy pár szerecsensirály.

A telep az erősen zsombékoló vízi harmatkása (*Glyceria maxima*) állományában létesült. A szerecsensirályok fészket nem sikerült megtalálni, de a féltő madarak, illetőleg később a repülős fiatalokkal együtt mutatkozó adult példányok megfigyelése alapján a költés biztosra vehető.

Fészkelésre utaló adatok:

Jún. 19.: 1 nászruhás pld. Borzason, a felhagyott kacsanevelő tó sekély vizén.

Jún. 22.: Angyalháza, 2 féltő adult és 3 repülős juv. megfigyelése.

Jún. 28.: ugyanott 2 adult és 3 repülős juv. megfigyelése.

Aug. 25.: *Bodnár Mihály*-lyal láttunk egy nyugalmi tollazatú példányt a kb. 6 km-re levő pentezugi Kutas-fenek mellett a száraz birkalegelőn. Nem keveredett az ott gyülekező dankasirályok közé.

Érdeemes ezentúl fokozottan szemmel tartani a hortobágyi és más tiszántúli sirálytelepeket (Ágota, Angyalháza, Pentezug, Darvas, Fekete-rét, Poroszló, Hosszúpályi, Berettyóújfalu stb.), mert előfordulhat újabb költés, sőt esetleg kisebb populáció kialakulása is.

Mag László – dr. Kovács Gábor

Kalandra pacsirta (*Melanocorypha calandra*) előfordulása a Kiskunságban – A Kiskunsági Nemzeti Park területén Fülöpháza határában 1984. IX. 21-én 15 óra körül egy kalandra pacsirtát figyeltem meg. A madár a Hattyú-szék

kiszáradt medrében tartózkodott, az autónk előtt felrepült, majd kb. 30 m-re újból leszállt. 7×50-es távcsővel megfigyelve a fajra jellemző ismertetőjegyek azonosíthatóak voltak.

Szenek Zoltán

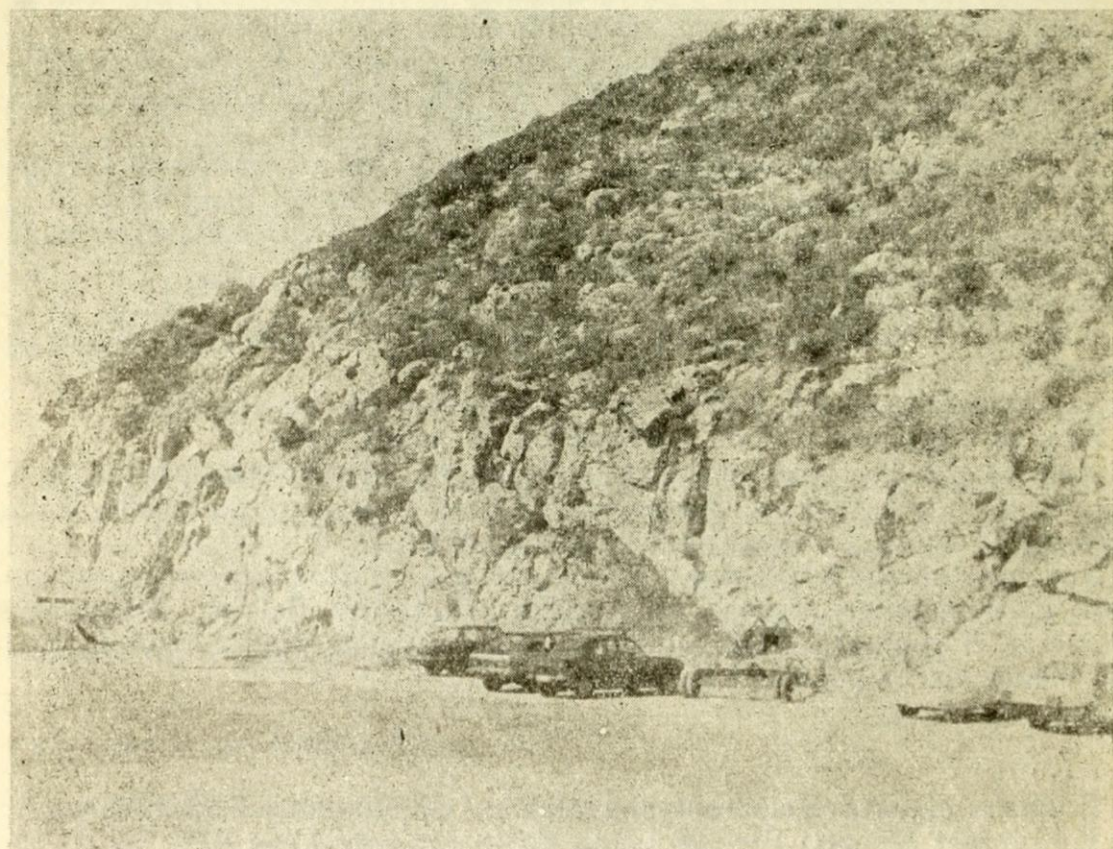
Kormos varjú (*Corvus c. corone*) megfigyelése a Szigetköz keleti részén – 1984. április 14-én Nagybajcs határában, hét dolmányos varjú társaságában egy kormos varjút figyeltem meg. A madarakat kerékpárral jól meg lehetett közelíteni, így a faji hovatartozásukat egyértelműen sikerült eldönteni.

A közeli árterületeken a dolmányos varjak már megkezdték a költést, így a kormos varjú fészkelése is feltételezhetővé vált e környéken.

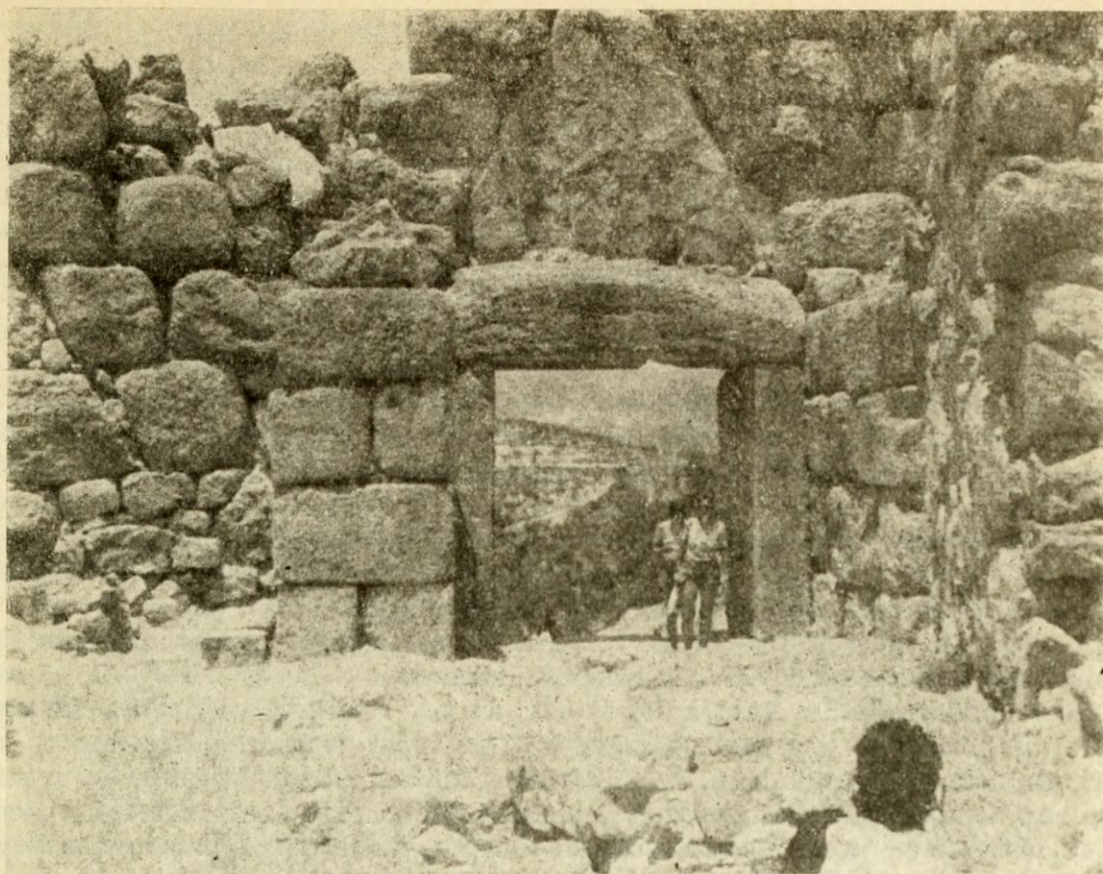
Márkus Ferenc

Aszatban fennakadt barátcinége (*Parus palustris*) – A Bükk hegység nyugati felében húzódó Tótfalusi-völgyben 1984. X. 18-án a patakmenti kiterjedt aszatállományban (*Cirsium* sp.) egy barátcinégét találtam a sűrűn álló aszat termésébe ragadva. A jobb szárnyának alsó felével odaragadt madár a szárnyán lógva vergődött. Amikor kiszabadítani feléje nyúltam, egy végső erőteljes rándulással kiszabadult és elrepült. Ezekben a napokban számos barátcinégét figyeltem meg, amint az aszatmezőket látogatták.

Dr. Marián Miklós

1. *Sitta neumayer* – biotop (Photo: E. Schmidt).

2. Mykene (Photo: E. Schmidt).

Adatok a szirti csúszka (*Sitta neumayer*) etológiájához és ökológiájához – Egy görögországi út kapcsán 1984 júliusában alkalmunk volt több szirti-csúszkapárt huzamosabb ideig megfigyelni, elsősorban Tolo (Peloponnesos) környékén. Megfigyeléseink eredményeit a következőkben összegezzük.

A párok többnyire szorosan összetartottak, egymás közelében mozogtak, láthatóan revirt (esetenként igen nagy területet) tartottak. A toloi kikötőnél például egy kb. 500 méter hosszú frissen fejtett, viszonylag alacsony sziklafal tartozott az ott tanyázó pár revirjéhez.

Nem idegenkedtek az emberi közelségtől, az előbb említett pár például nyugodtan ugrált a sziklákon, míg pár méterrel alatta sok ember és autó fordult meg. Egy másik pár, amelynek fő tartózkodási helye a kempingünk (Tolo) felett húzódó, sziklával és bokrosokkal borított terület volt, rendszeresen felkereste az attól légvonalban legalább 200 méternyire fekvő törmeléktelepet, ahol a bontásból származó téglákon kerestek.

A párok a hajnali (napfelkelte előtt és után) időszakban és az alkonyati órákban voltak a legaktívabbak, hangjukat is ilyenkor hallatták a leggyakrabban, de mozogtak és énekeltek a legmelegebb déli órákban is (pl. Mykene).

A szirti csúszka éneke hangos, trillázó, gyakran a kanári énekére, illetve az erdei pityer hangjára emlékeztető. Tolóban megfigyeltük, amint a hím és a tojó egy-egy sziklacsúcson egymás közelében ülve, egymásnak felelve énekeltek. A szirti csúszka trilláinak egyike emlékeztetett a csúszka (*Sitta europaea*)

hangjára; 11-én egy hím egyik strófája a fitisz füzike (*Phylloscopus trochilus*) énekére hasonlított.

A megfigyelt példányok elsősorban nem a meredek sziklafalakon keresgéltek, hanem a fű közül kiálló sziklákon vagy közöttük a földön kutattak táplálék után. A tengerparton több ízben láttuk őket a parti sziklákon, illetve a kavicsos fövényen ugrálni. Gyakran keresgéltek a revirben álló emberi épületeken is. A toói kemping feletti sziklákon megfigyelt pár különösen a késő délutáni és az alkonyati órákban nagyobb távolságra (több száz méternyire) is elrepült. Ilyenkor szorosan a machia felett maradtak, közben többször is megültek a bokrok csúcsán. Tartásuk ilyenkor a hantmadarakéra emlékeztetett. Röptük surrogó, az ökörszeméhez hasonló, tulajdonképpen egyenes vonalú, de közben alig észrevehető, rövid íveket írnak le. A repülő madár alakja elsősorban zömök teste és erős, hosszú csőre miatt a jégmadárra hasonlít. Ha a pár együtt repült, mindig szorosan egymás nyomában maradtak.

A sziklákon ugráló, keresgélő madár az ugrások üteméhez igazodó, idegesnek tűnő gyors mozdulatokat végez a szárnyával, és testét is kicsit a fülemülére (*Luscinia megarhynchos*) emlékeztetően billegeti.

Gyakran és előszeretettel ültek fel kis csúcsokra, ahol a hím néhány strófát énekelt, máskor akár hosszasan tollázkodtak ott.

Más madárfajokkal való kapcsolatukhoz két adatunk van: 8-án Athén (Dafni) közelében egy déli hantmadár (*Oenanthe hispanica*) hím vágott a sziklán ülő csúszkára, mire az nyomban elrepült onnét; 10-én a késő alkonyati időben Tolóban az egyik példány a bokor csúcsán ülve hosszasan tollázkodott. Később a párja is melléje szállt, de ekkor egy fekete rigó (*Turdus merula*) repült a közelükbe, mire mindkét csúszka, mintegy menekülésszerűen, elrepült onnét.

Schmidt Egon – Schmidt András

Az erdei szürkebegy (*Prunella modularis*) áttelelése – Az 1984–85-ös kemény tél ellenére voltak áttelelő szürkebegyek Tarnalelesz környékén.

A vastag hótakaró és a nagy hideg igen megnehezítette a madarak táplálék-szerzését, ezért csak a déli kitettségű – úgynevezett – verőoldalakon tartózkodtak, ahol a vízmosásokban, a hegyoldalakon gallykupacok vagy sűrű bokrosok voltak.

1985. I. 23.: Tarnalelesz, Vermes, 1 példány a vadetető közelében erdei fenyvesben;

II. 4.: Szentdomonkos, Kő-meg-verő, 3 példány a fiatal akácosban;

II. 21.: Tarnalelesz, Vállós-kert, 1 példány a fiatal lucosban;

II. 28.: Bükkszenterzsébet, Vár-hegy, 2 példány a sziklás, bokros verőoldalon;

III. 3.: Váraszó, a faluban, 1 példány a patak menti bozótban.

Matyikó Tibor

Adatok az északi sárga billegető (*Motacilla flava thunbergi*) előfordulásához Magyarországon – Az északi sárga billegető hazai előfordulásáról csak szórványos adatok ismertek az irodalomból. A véltnél gyakoribb előfordulásra utalnak a következő megfigyelések.

1981. április 8-án *Hraskó Gábor*-ral a Zámolyi-víztározó partján a bokrosokkal tarkított réten egy északi sárga billegető hím példányát vettük észre. A madár egy bokor csúcsán ült, mely megkönnyítette a megfigyelést.

1982. május 15-én a székesfehérvári halastavaknál két *thunbergi* hímét észleltünk. A madarak egy földúton mozogtak.

1984. április 29-én a Livai-halastavak mellett kb. 20 példányból álló sárga-billegető-csapatot figyeltünk meg, amint egy akácfaliget lombkoronájában mozogtak. A madarak közül az egyik *thunbergi* hímnek bizonyult.

Magyar Gábor – Waliczky Zoltán

Egy kiemelkedően csapadékos időszak jelentősége a Fertő madárvilágában – 1982 nyarán szokatlanul nagy esőzés volt Sopron környékén. Még az egyébként száraz nyarú Fertő délkeleti partján, Meszikó-pusztán is 105,1 mm csapadék hullott júliusban és 111,4 mm augusztusban. Ezzel az évi csapadékösszeg 776,3 mm-re emelkedett, majdnem felével meghaladva az 529,7 mm-es tízéves átlagot (ÉVIZIG Fertő Tavi Kutató Állomás adatai).

Az esőzés hatására feltöltődött Meszikó-pusztánál a falu és az országhatár közé eső Cikes nevű tó. Ezt a tavat már *Chernel* (1889) is leírta: „... a Meszikó tójén elterülő 'Csikes', hol a schwarze Seeschwalbe (*Hydrochelidon nigra*) százával költött...”

Tulajdonképpen ez az egyetlen fertőzugi szikes tó, amely a határváltozás után is nálunk maradt, de a húszas évek végén lecsapolták. Most, hogy ismét vízzel telt az egykori tómeder, a száraz legelő madárvilága nagyon gyorsan megváltozott. Érdekesebb megfigyelési adatok: nagykócsag (*Egretta, Casmerodius alba*) 1982. 08. 05. – 150 pld.; batla (*Plegadis falcinellus*) 1982. 10. 16. – 5 pld.; nyári lúd (*Anser anser*) 1982. 10. 13–14. – 1300 pld.; 1983. 03. 02–05. – 2000 pld.; vörös ásólúd (*Tandorna ferruginea*) 1983. 05. 12. – 1 tojó; nyílfarkú réce (*Anas acuta*) 1983. 03. 30. – 04. 03. – 400 pld.; kanalas réce (*Anas clypeata*) 1983. 03. 30–04. 03. – 400 pld.; nagypóling (*Numenius arquata*) 1982. 10. 16. – 800. pld.; pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*) 1983. 03. 30–04. 17. – 3000 pld.

Az 1983. év figyelemre méltó fészkelési adatai:

- kisebb dankasirály (*Larus ridibundus*) kolóniák kialakulása;
- a piros lábú cankó (*Tringa totanus*), a kanalas réce (*Anas clypeata*), a nagy goda (*Limosa limosa*) költése;
- először telepedett meg a Fertőzug hazai részén a gulipán (*Recurvirostra avosetta*), amely eddig csak háromszor került szem elé, de most 3 pár fészkel a Cikes tó vizéből kiemelkedő csatornapartokon.

A víz lehúzódása után a kifehéredett, száraz moszattömeg nemeztakaróként borította a talajfelszínt, csak néhány zsióka (*Bolboschoenus maritimus*) és sziki szittyó (*Juncus gerardi*) tudta keresztültörni. Ezen a fehér moszatszőnyegen fészkel 6 pár széki lile, amely a Fertőzug osztrák részén rendszeresen költ, de a hazai oldalon – megfelelő élőhely híján – még egyszer sem sikerült észlelni. 1984-ben már nem jelentek meg, de a gulipánt nem láttam. A Cikes tava újra eltűnt. Az 1983. évi szárazság óta megint nincsenek a madárvilág gazdagodására utaló jelenségek, ezért szükség volna a – Fertő Bioszféra Rezervátum magterületét képező – szikes tavak mielőbbi visszaalakítására.

Irodalom: *Chernel I.* (1889): Madártani kutatások a Fertő délkeleti részein és a „Hanyóságban”. Sopron, 18. 895. sz.

Dr. Kárpáti László

Ritkább madárfajok előfordulása Szeged környékén — 1983. december 11-én a pusztaszeri Dongér-tó medrében 9 pld. sarkantyús sármányt (*Calcarius lapponicus*) figyeltem meg *Krnács György* és *Tóth Miklós* társaságában. 1984. május 23-án a sándorfalvi Székalj felett a pásztormadár (*Pastor roseus*) 10-es csapata repült át egy seregéllyel (*Sturnus vulgaris*). Ugyanekkor a szegedi Fertőn, a halastavak melletti lucernaföldön is tartózkodott 6 táplálkozó példány (*Kauffmann Gábor* megfigyelései). A Szegedi Fehér-tón 1 csigaforgatót (*Haematopus ostralegus*) láttam *Bakcsai Gábor*-ral 1984. május 13-án a XV-ös tóban. A szegedi Fertőn is mutatkozott 1 példány 1984. szeptember 16-án.

Ugyanitt 1984. szeptember 8-án 1 kőforgatót (*Arenaria interpres*) figyeltem meg *Krnács György*-gyel. A szegedi Fehér-tón 1984. szeptember 1-én a lecsapolt X/I-es tóban ezüstsirályok (*Larus argentatus*) csapata mellett álldogáló kacagó esért (*Gelochelidon nilotica*) láttam, amely nemsokára szárnyra kelt, és elrepült keleti irányba, a IV-es tó fölé. A madarat *dr. Molnár Gyulával*, *Puskás Lajossal* és *Siprikó Sándorral* figyeltem meg. Ugyanekkor és ugyanitt 1 tavi cankó (*Tringa stagnatilis*) is tartózkodott a tavon.

Szell Antal

Adatok Thasos és Kefalinia szigetek (Görögország) madárvilágához — Egy turistaút kapcsán alkalmunk volt meglátogatni a nevezett két szigetet, és mivel Görögország — különösen a hozzá tartozó szigetek — faunisztikai szempontból még nem teljesen kutatottak, érdemesnek tartjuk a megfigyelt fajokat felsorolni. A mennyiségi adatokból a megfigyelések alkalmoszerű jellege miatt eltekintünk, legfeljebb az általános benyomások alapján teszünk néhány megjegyzést, illetve egyes egyedi megfigyelések pontos adatát rögzítjük.

Thasos, 1984. 7. 2–4.: *Streptopelia turtur*, *Upupa epops*, *Hirundo rustica* (gyakori), *H. daurica* (gyakori), *Delichon urbica*, *Corvus corax*, *Corvus cornix* (gyakori), *Parus major*, *P. caeruleus* (kevés), *Certhia brachydactyla* (3-án 1 pld. öreg állományú olajligetben), *Luscinia megarhynchos*, *Cettia cetti* (több példány énekel), *Sylvia melanocephala* (gyakori), *Phylloscopus collybita*, *Muscicapa striata* (nemrégén kirepült fiatalok), *Lanius collurio*, *Passer domesticus*, *P. montanus*, *Chloris chloris* (gyakori), *Carduelis carduelis* (gyakori), *Serinus serinus*, *Fringilla coelebs* (két hím még énekel).

Kefalinia, 1984. 7. 14–19.: *Buteo buteo* (16-án 1 pld.), *Buteo rufinus?* (2 pld. távol, kedvezőtlen világítás mellett), *Streptopelia turtur* (kevés, a hímek még szólnak), *Otus scops*, *Athene noctua* (15-én az olajfa törzsén 1 példány, 18-án sziklás területen 2 példány), *Apus apus* (16-án késő délután 50–60 pld. a légtérben vadászik), *A. melba* (16-án 50–60 pld. az előbbi sarlósfecskékkel együtt), *Alcedo atthis* (18-án 1 pld. Sami közelében a patakmederben), *Galerida cristata* (kirepült fiatalokat etető pár), *Hirundo rustica*, *H. daurica*, *Delichon urbica*, *Corvus corax* (18-án 5 pld. egy, az évi fiatallal az útszéli szemétrakás mellett), *Garrulus glandarius* (az olajligetekben viszonylag gyakori), *Parus major*, *P. caeruleus*, *Turdus merula*, *Oenanthe oenanthe*,

O. hispanica, *Saxicola torquata*, *Hippolais pallida*, *H. olivetorum* (16-án 1 ad. 2 kirepült fiatal etet), *Sylvia melanocephala* (gyakori), *Muscicapa striata*, *Anthus campestris* (18-án 1 pld.), *Motacilla alba* (17-én 3 pld.), *M. flava feldegyi* (15-én ad. hím a patakmederben Sami közelében), *Lanius senator* (Sami közelében, gyakori, legalább 8–10 pár; a családok még együtt, a fiatalokat több párnál még etették az öregek). *Passer domesticus* (tarlókon nagyobb csapatokban), *P. hispaniolensis* (15-én 1 ad. hím), *Chloris chloris* (gyakori, többször láttunk kirepült fiatalokat etető öregeket), *Carduelis carduelis* (mint a *Chloris chloris*), *Acanthis cannabina* (kevés), *Fringilla coelebs*, *Emberiza hortulana*, *E. caesia*, *E. melanocephala* (valamennyi sármányfaj) *Emberiza cirrus* (néhány hím énekel, 17-én egy hím táplálékkal) egyedei előszeretettel járták a gabonatarlókat.

Schmidt Egon – Schmidt András

Short Notes

Slavonian Grebe (*Podiceps auritus*) on the Danube — The Slavonian Grebe is one of the bird species rarely found in Hungary. The data available is mostly derived from our large standing waters.

On 10th December 1978, the authors observed — in the company of Z. Gombos and G. Hraskó — a solitary winter plumage Slavonian Grebe on the Danube at the Surányi-Works. R. Muray (Mad. Táj., 1980. Jan. — March) collected a specimen of this species at Káposztásmegyér on 14th February 1979. Rareness of this species, as well as the slight differences in time and distance between the two observations, seem to indicate that it was the same individual that was observed. This points to the fact that this species is not only a passage migrant on the Danube, but for certain specimens this river is also a wintering place.

On 16th January, a different winter plumage specimen was observed on the stretch between Esztergom and Szob close to the Szent Maria island. For some time the bird drifted with the current but later flew up-river.

On 24th February 1985, A. Bankovics observed a winter plumage specimen at Dunaalmás. On 23rd March 1985, opposite to Sződliget on the Danube, two Slavonian Grebes were observed. The birds were diving regularly, and consequently came closer to the authors' observation point until finally, using 30× binoculars, they could observe their irises.

The five observations referred to above serve as additional proof that the Slavonian Grebe — though sporadically — is visiting the Danube as a passage migrant or a winter visitor.

G. Magyar — Z. Waliczky

Data of the Red-breasted Goose (*Branta ruficollis*) on the Fehér-tó near Szeged — On 5. XII. 1974 — 6 Sp. (L. Stuhl); on 7. XI. 1976 — 11 Sp. (B. Benta — L. Tajti); on 10. XI. 1976 — 1 Sp. (B. Benei — L. Tajti); 28. XI. 1976 — 2 Sp. (L. Tajti — A. Széll); 23. X. 1977 — 1 Sp. (B. Benei — L. Tajti); 15. I. 1978 — 5 Sp. (B. Benei — L. Stuhl); 7. XII. 1980 — 2 Sp. (A. Széll — Gy. Krnács — A. Vidács); 1. XI. 1981 — 1 Sp. (A. Széll).

A. Széll

Nesting of Teal (*Anas crecca*) on the Hortobágy — On 31st July 1984, the successful breeding of Teal was observed by the author on Ágota-pusztá, on fields adjoining Püspök-ladány.

During the summer, the marshland Kerülő-ér, extending over the middle part of pusztá nature reserve, received a permanent water supply from the artificially inundated duck ponds. In the water, *Glyceria maxima*, *Glyceria fluitans* as well as *Lemna* sp. were growing abundantly.

Having waded across the marshland, the author disturbed the Teal. However, it did not flee but flew in circles around him. Sometimes it acted as if wounded and fell into the

water. Downy young were seen swimming away among the *Glyceria* plants. The mother bird continued following the author on the dry ground, walking and flying up, attempting to allure him, and sometimes aggressively ran into him until he finally moved about 200 m from the marshland. Then she flew back to her young.

Suspicion of the possible successful nesting of Teal has been noted several times already, but it was never observed. On 10th June 1978, a drake and duck were observed at the Polturás-fenék marshland of the Pentezug-puszta, but the brood was not found.

The duck with its downy young found in the Kerülő-ér brook at Ágota can be considered as definite proof of the nesting of this species. However, the very late date is rather extraordinary (end of July!).

Dr. G. Kovács

The extraordinary flight of the Common Crane (*Grus grus*) — It is well known that Common Cranes hold their legs stretched backwards while flying. However this is only valid under optimum weather conditions. In very cold weather (about -10°C) they do not hold their legs stretched backwards but draw them under their stomach, probably trying to reduce their body heat loss. The author — together with the warden *I. Farkas* sen. — observed this phenomenon on 23rd February 1983 at Lake Fehér-tó near Kardoskút. Individuals were passing close to the Lake the day following the -16°C minimum night cold record, and 60 to 70 per cent of them had their legs drawn in. Therefore, the Cranes were reminiscent of giant wildgeese. During the winter of 1982/83, out of about 3000 wintering Cranes, 2000 were present in the February cold period at the Kardoskút Nature Reserve.

Dr. A. Bankovics

A new record of Demoiselle Crane (*Anthropoides virgo*) in Hungary — On 8th September 1984, the author watched a solitary Demoiselle Crane flying low, in the vicinity of Rakamaz, over the backwater of the river Tisza. This constitutes the ninth record of this species in Hungary. It is notable that the first two collected specimens originated from the period between 1858 to 1901, whilst the further sightings (flocks on two occasions) were recorded during the latter 25 years.

Dr. I. Sterbetz

Nesting of the Mediterranean Gull (*Larus melanocephalus*) on the Hortobágy National Park — The Mediterranean Gull is not a frequent visitor on the Hortobágy puszta, even as a passage migrant. On the last occasion, *Fintha* (in verb.) saw five specimens near Balmazújváros on 5th May 1976. In 1984, its nesting success was observed in two separate marshes of the Hortobágy.

1. *Fekete-rét*. In the marshland restored by four years of work and filled up with water in summer 1982, on the leading ditch, where spread and levelled masses of earth derived from dredging form several barren isles, there was a Black-headed Gull colony in 1983. In 1984, several isles were occupied by the Black-headed Gulls, on the smallest isle the Mediterranean Gull also settled down in the company of about 50 pairs of Black-headed Gulls and one pair of Common Terns. This isle is variegated with spreading spots of pioneering weed associations. The gull nests were built up especially in stands of Camomile (*Matricaria chamomilla*), Scentless Matricaria (*Matricaria inodora*), and cress sp. (*Lepidium perfoliatum*). Most nest materials were found in the Mediterranean Gull nest, especially Common Reed, Dry Bulrush, dry stalks of Water Plantain, and feathers.

June 10: one solicitous specimen was seen above the colony.

June 15: a nest with three eggs was found.

June 20: both old birds were seen in the colony.

June 21: two young birds, one addled egg. The old birds are leading the young to a more remote isle.

In the course of its later strays one bird also appeared on the northern part of the Kunmadaras puszta, on the Darvas isle (July 5, one adult).

2. *Angyalháza*. The Nagy-ér marshland to be found on the southwestern part of the puszta was inundated during the first days of May. A Black-headed Gull colony of some 400 pairs developed and a pair of Mediterranean Gulls also nested.

The colony is situated in a boggy water *Glyceria maxima* stand. The nest was not detected but successful breeding was later proved.

June 19: one specimen in nuptial plumage at Borzas, on the shallow water of an abandoned duck-pond.

June 22: two solicitous specimens at Nagyság-ér.

June 28: two adults and three flying juveniles at the same site.

On 25th August: the authors and *M. Bodnár* saw a winter plumage specimen on a dry sheep-run at Pentezug near Kutas-fenek. The bird not mix with the Black-headed Gulls there.

It seems worth while to watch more closely the gull colonies at Hortobágy-puszta and on other areas east of the river Tisza (Ágota, Angyalháza, Pentezug, Darvas, Fekete-rét, Poroszló, Hosszúpályi, Berettyóújfalu etc.), as further breeding or the development of a small population may occur in the future.

L. Mag – Dr. G. Kovács

Presence of the Calandra Lark (*Melanocorypha calandra*) in the Kiskunság National Park — In the Kiskunság National Park, on fields adjoining Fülöpháza, the author observed a Calandra Lark on the 21st September 1984. The bird, situated in the dry bed of Hattyú-szék, took flight in front of the author's car and then flew down again about 30 m away. Watched through 7 × 70 binoculars, the characteristic features of this species could be identified.

Z. Szenek

Observation of a Carrion Crow (*Corvus. corone*) in the eastern part of Szigetköz — On fields adjoining Nagybajcs, the author observed a Carrion Crow in the company of seven Hooded Crows on April 14. 1984. Using a bicycle, the birds were approached and identified. On flood areas nearby, some Hooded Crows had already started to hatch, thus nesting of the Carrion Crow in this region seems probable.

F. Márkus

A Marsh Tit (*Parus palustris*) snagged in a thistle stand — In the Tótfalusi valley, extending over the western half of the Bükk mountains, in an extensive thistle (*Cirsium sp.*) stand, a Marsh Tit was found by the author. The bird was hanging from a thistle with the lower half of its right wing stuck to it, and was fluttering its wings. As the author reached out to release it, it brook loose with a final violent tug and flew away.

These days, Marsh Tits are observed in large numbers visiting the thistle fields.

Dr. M. Marián

Contributions to the ethology and ecology of the Rock Nuthatch (*Sitta neumayer*) — On a journey to Greece in July 1984, the authors had an opportunity to watch several pairs of Rock Nuthatch for quite a long time, mainly in the environs of Tolo (Peloponnesos). The results of their observations are summed up as follows:

For the most part, the pairs remained close together, moved close to each other, and apparently stayed in a permanent place of abode (in some cases, in a very large area). For example, at the Tolo port a roughly 500 m long, freshly quarried, relatively low cliff provided the habitat for the pair living there.

The birds were quite tame. The pair mentioned above were quietly moving about on the cliffs whilst a few metres below several people and cars arrived. Another pair, whose main place of abode was the area covered with rocks and bushes above the authors' camping place, systematically frequented a rubbish heap nearby where they rummaged about on the bricks and stones.

In the dawn hours (before and after sunrise) and at nightfall the pairs were most active, emitted sounds most frequently, but they were also moving and singing in the hottest noon hours (e. g. Mykene).

The song is loud and reminiscent of a Canary or Tree Pipit. At Tolo, a pair perched close to one another, each on a peak of a cliff, were singing and kept answering one another. Sometimes the song was reminiscent of the Nuthatch (*Sitta europaea*). On the 11th, one verse of the male resembled the song of a Willow Warbler (*Phylloscopus trochilus*).

The watched specimens were not rummaging about for food on the cliffs, but mainly on the rocks emerging from the grass or on the ground in between the rocks. At the seaside, the birds were seen rummaging about, on several occasions, on the cliffs and the pebbly sand. Often they were seen rummaging on human buildings. The pair watched on the cliff above the Tolo campsite also flew large distances (several hundred metres), especially in the late afternoon hours and at nightfall. On such occasions they remained just above the cliffs and often perched on the bushes. Their behaviour was reminiscent of Wheatear spp. Their flight is scuttling, similar to that of the Wren, generally straight but with hardly perceptible short curves. The shape of the flying bird – especially due to its squat body and strong long beak – resembles the Kingfisher. When the pair were flying together they always followed each other's track.

Whilst rummaging on the cliffs, they made apparently nervous quick movements with their wings, adjusting themselves to the rhythm of jumps and wagged the body, somewhat reminiscent of Nightingale (*Luscinia megarhynchos*). They often willingly perching on small peaks where the male sang a few verses, on other occasions they preened for quite a long time.

As regards their relations towards other bird species, we observed the following: on the 8th, in the vicinity of Athens (Dafni), a male Black-eared Wheatear (*O. hispanica*) struck out at a Rock Nuthatch perched on a rock, whereupon the latter flew away immediately; on the 10th, at nightfall in Tolo, one specimen perched on top of a bush and preened for a long time. Later, its partner flew closeby but then a Blackbird (*Turdus merula*) flew close to them whereupon both birds took flight.

E. Schmidt – A. Schmidt

Wintering of the Dunnock (*Prunella modularis*) — In spite of the hard winter in 1984/85, Dunnocks have been present in the environs of Tarnalelesz.

The thick snow and hard cold created difficulties in finding food, therefore they were compelled to stay mostly on the so-called sunlit sides of southern exposure, in gullies, and on hillsides covered with piles of twigs or dense coppices.

23 January 1985: Tarnalelesz, Vermes, 1 specimen near a food trough in a coniferous forest.

4 February: Szentdomonkos, Kő-meg-verő, 3 young specimens in a young acacia grove.

21 February: Tarnalelesz, Vállós-kert garden, 1 young specimen in a spruce forest.

28 February: Bükkszenterzsébet, Vár-hegy hill, 2 specimens on a rocky, bushy, sunlit hillside.

3 March: Váraszó, in the village, one specimen in the coppice along the brook.

T. Matyikó

Data on the presence of the Grey-headed Wagtail (*Motacilla flava thunbergi*) in Hungary — There is only sporadic data to be found in special literature concerning the presence of the Grey-headed Wagtail in Hungary. The findings summed up below refer to the more frequent presence of the bird than presumed.

On 8 April 1981, the authors – in the company of *G. Hráskó* – observed a male Grey-headed Wagtail on a meadow spotted with coppices on the shore of the Zámoly water-basin. The bird was perching on top of a bush.

On 15 May 1982, near the fishponds at Székesfehérvár, two Thunberg males were observed on an earth road.

On 29 April 1984, a flight of 20 flava Wagtails was observed in an acacia grove near the Livia fishponds. One of the birds proved to be a Thunberg male.

G. Magyar – Z. Waliczky

Significance of an exceedingly rainy period for the avifauna at Lake Fertő — In the summer of 1982, there was an unusually heavy rainfall in the environs of Sopron. Even on Meszíkó-puszta on the southeastern shore of Fertő (a lake which usually suffers from summer droughts), 105.1 mm of rain fell in July, and 111.4 mm in August. As a result, the total yearly precipitation rose to 776.3 mm, roughly 50% higher than the ten-year average of 529.7 mm (data of ÉVIZIG Research Station at Lake Fertő).

Due to the incessant rainfall, Lake Cikes, situated between the village Meszíkó-puszta and the Austrian/Hungarian border, was filled up. This Lake had been described by

Chernel (1889): "...At Csikes situated near Meszikó hundreds of schwarze Seeschwalbe (*Hydrochelidon nigra*) were hatching...". This is the only natron lake at Fertőzug that remained in this country after the changing of frontiers. However, late in the twenties it was drained. Now that the former lake-basin has been refilled with water, the avifauna of the dry pasture has changed very rapidly.

Some important data of observations: Great White Egret (*Egretta, Casmerodius alba*) 1982. 08. 05 - 150 specimens; Glossy Ibis (*Plegadis falcinellus*) 1982. 10. 16 - 5 specimens; Greylag Goose (*Anser anser*) 1982. 10. 13-14. - 1300 specimens; 1983. 03. 02-05 - 2000 specimens; Ruddy Shelduck (*Tadorna ferruginea*) 1983. 05. 12 - 1 female; Pintail (*Anas acuta*) 1983. 03. 30 - 04. 03 - 400 specimens; Shoveler (*Anas clypeata*) 1983. 03. 30-04. 03 - 400 specimens; Curlew (*Numenius arquata*) 1982. 10. 16 - 800 specimens; Ruff (*Philomachus pugnax*) 1983. 03. 30-04. 17 - 3000 specimens.

Some 1983 nesting data:

- development of a rather small colony of Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*);
- successful breeding of Redshank (*Tringa totanus*), Shoveler (*Anas clypeata*), Black-tailed godwit (*Limosa limosa*);
- it was the first time that the Avocet (*Recurvirostra avosetta*) settled in the Hungarian part of Fertőzug, it had been observed on three occasions in the past but in 1983 three pairs nested on the shores of Lake Cikes. After the water retreated, the dry mass of white algae blanketed the soil surface like a felt cover. Merely a few *Bolboschoenus maritimus* plants and rushes were able to break through. On this white alga carpet, six pairs of Kentish plover nested. This species has been systematically breeding on the Austrian part of Fertőzug but, prior to 1983, was never seen on the Hungarian side - due to the lack of suitable habitats. In 1984, they did not reappear and no Avocet were seen either. Lake Cikes disappeared again. Since the drought in 1983, there has been no noticeable indication of an increase in the avifauna. Therefore, our natron lake, that constitutes the seed production area of the Fertő Biosphere Reserve, should be recreated as soon as possible.

Dr. L. Kárpáti

Presence of rare bird species in the environs of Szeged — On 11th December 1983, nine Lapland Buntings (*Calcarius lapponicus*) were observed by the author - in the company of G. Krnács and M. Tóth - in the bed of Lake Dongár at Pusztaszer. On 23rd May 1984, a flock of ten Rose-coloured Starlings (*Pastor roseus*) and a Starling (*Sturnus vulgaris*) flew across Székáalj at Sándorfalva. At the same time, six specimens were feeding on Fertő at Szeged, on a lucerne field near the fishponds (observations by G. Kauffmann). On Lake Fehér-tó at Szeged, the author and G. Bakacsi watched an Oustercatcher (*Haematopus ostralegus*) in Pond No. XV on May 13th 1984. Also on Fertő at Szeged, a specimen appeared on 16th September 1984. At the same place, on 8th September 1984 the author - in the company of G. Krnács - saw a Turnstone (*Arenaria interpres*). On Lake Fehér-tó at Szeged, on 1st September 1984, in the drained pond No. X/1, a Gull-billed Tern (*Gelochelidon nilotica*) was seen near a flock of Herring Gulls (*Larus argentatus*). Later it took to the air and flew eastwards over Pond No. IV. The author - in the company of Dr. G. Molnár, L. Puskás and S. Siprikó - observed the bird. At the same time and place, a Marsh sandpiper (*Tringa stagnatilis*) was also present.

A. Széll

Data on the avifauna of the islands Thasos and Kefalinia (Greece) — On a journey to Greece, the authors had the opportunity to visit two islands mentioned above. Since Greece, especially the islands belonging to it, has not been entirely explored from the faunistic aspect, they consider it well worth listing the species observed. On account of the casual character of the observations, the quantitative data has been disregarded and merely some remarks have been made on the basis of general impressions. Also, the exact data of some individual observations has been recorded.

Thasos, 2-4. 7. 1984: *Streptopelia turtur*, *Upupa epops*, *Hirundo rustica* (frequent), *H. daurica* (frequent), *Delichon urbica*, *Corvus corax*, *Corvus cornix* (frequent), *Parus major*, *P. caeruleus* (few), *Certhia brachydactyla* (on the 3rd, one specimen in an old olive-wood), *Luscinia megarhynchos*, *Cettia cetti* (several specimens singing), *Sylvia melanocephala* (frequent), *Phylloscopus collybita*, *Muscicapa striata* (recently fledged young), *Lanius collurio*, *Passer domesticus*, *P. montanus*, *Chloris chloris* (frequent), *Carduelis carduelis* (frequent), *Serinus serinus*, *Fringilla coelebs* (two males were still singing).